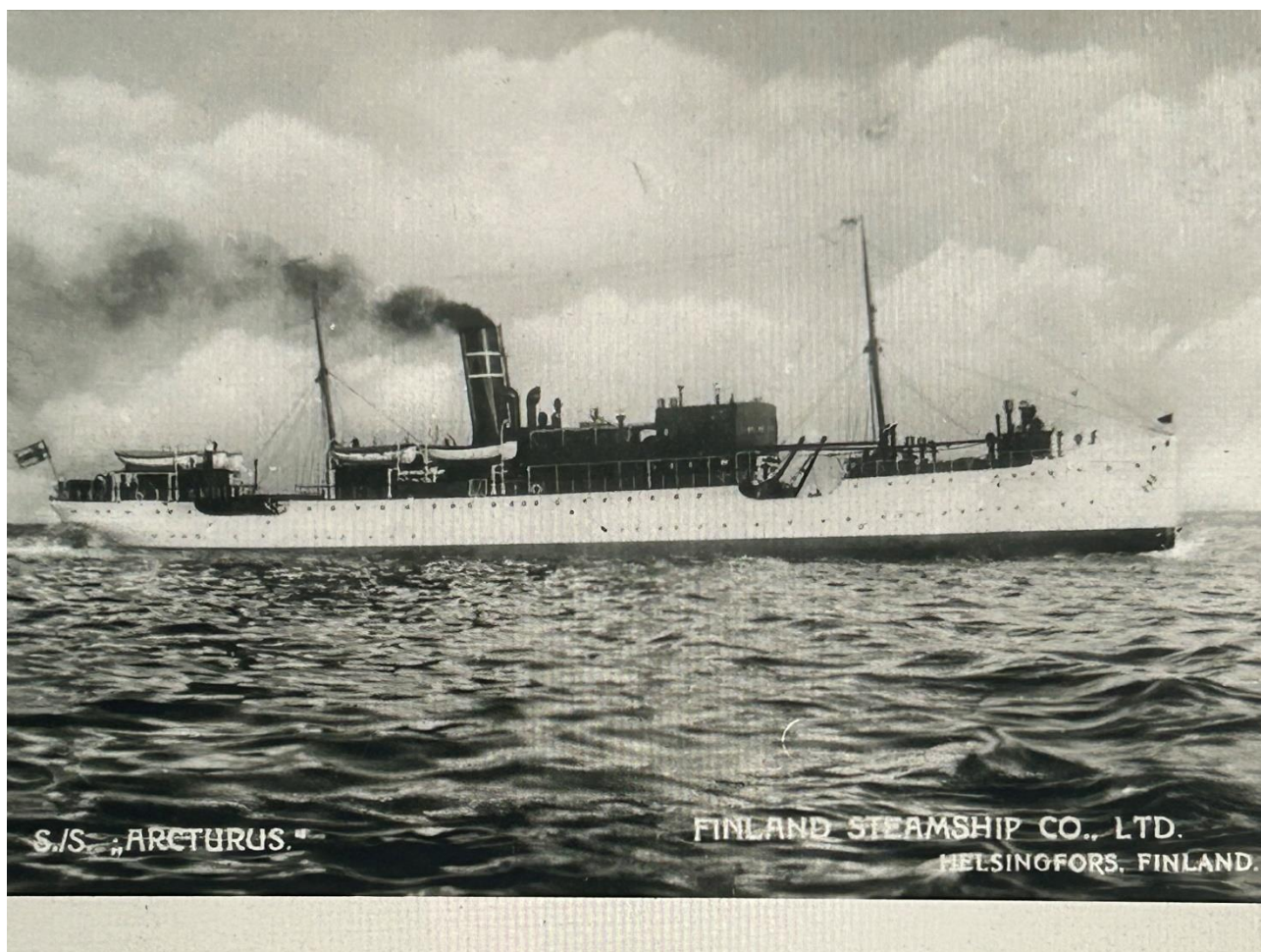

fil.dr. och docent **John Strömberg:**

Jägarrörelsens uppkomst, verksamhet och centrala personer i initialskedet (bl.a. Herman Gummerus)

Jägarrörelsen föddes i studentkretsar i slutet av år 1914 med målsättningen att frigöra Finland från Ryssland till en självständig nation.

Man vände sig då till Tyskland för att kunna verkställa en skolning där eftersom det inte kunde låta sig göras i Finland. Under åren 1915-1918 förflyttade sig nästan 2.000 frivilliga till denna jägarskolning.

S/s Arcturus var byggd i Dundee, Skottland år 1899 och var i bruk ända till år 1956. I februari 1918 transporterade hon 945 jägare ftillbaka från Tyskland till Vasa.

Returresan skedde på FÅA´s fartyg Arcturus och Castor. Jägarna fick ledande positioner på den ”vita sidan” under inbördeskriget som pågick från januari till maj 1918. Ca. en tredjedel av jägarna tog sedan en plats i Finlands försvarsmakt och gränsbevakning och byggde upp och utvecklade den. Jägarna (t.ex. Erik Heinrichs och Wiljo Einar Tuompo) hade en mycket central roll i den högsta militärledningen i både vinter- och fortsättningskriget.

Frågor och svar:

Fråga: Väckte inte jägarrörelsens aktiviteter de ryska myndigheternas uppmärksamhet? Det rörde sig i alla fall om ca. 2.000 ungdomars aktiviteter.

Svar: Jo det gjorde det - en del blev fängslade och t.o.m. dömda till fängelsestraff (s.k. Gallerjägare)

Fråga: Största delen av *Jägarna* var väl skolade. Vad hände sedan efter inbördeskriget ?

Svar: I Finland blev en del naturligtvis befordrade till underofficerare, men naturligtvis fanns det också "mindre dugliga individer".

Alla ville inte heller vara delaktiga i inbördeskriget.

När kriget var över så stannade en del av officerarna i armens tjänst. Ett antal befordrades t.o.m. senare till generaler.

Fråga: Jägarrörelsen styrdes i stor utsträckning från Stockholm. Herman Gummerus verkade den tiden i Stockholm. Hur förhöll sig det officiella Sverige, som ett neutralt land, till denna verksamhet vars mål var ett frigörande av Finland från Ryssland ?

Svar: Det korta svaret är att regeringen och myndigheterna i Sverige såg mellan fingrarna och lät gruppens verksamhet fortgå. Faktum är att det fanns även andra grupper, som mer eller mindre öppet jobbade för Finlands sak. Regeringen och polisen lät dem hållas.

Fråga: När Herman Gummerus år 1914 kontaktade tyskarna i Berlin för att förhöra sig om det skulle vara möjligt att i Tyskland ge militär utbildning åt unga finländska män som ville kämpa mot Ryssland för Finlands frihet fick han ett positivt bemötande. Hur var detta var möjligt då tyskarnas politik och krigshandlingar i Baltikum tydligt visade att Finlands frihet ingalunda var tyskarnas främsta intresse.

Svar: Tyskarnas främsta intresse var nog att stärka sin position både i Baltikum och i Finland. Den positiva inställningen till militär utbildning för finländare kan ha berott på att man räknade med att längre fram kunna utnyttja finländarna för sina egna ändamål och syften.

Fråga: Vilket var förhållandet mellan jägarrörelsen och Herman Gummerus?

Svar: Förhållandet mellan den högre officerskåren och Herman Gummerus var synnerligen gott.

Gummerus var den enda civilpersonen som blev inbjuden till Jägarkårens avskedsfest till Greifswaldt då kåren återvände till Finland. Då befälet firade högtidligt kårens 20-års fest var Gummerus närvarande som hedersgäst.

Herman Gummerus var en viktig kontaktpunkt i Stockholm då jägarna reste från Finland till Tyskland.

Många blivande jägare kom då i kontakt med honom - han var inte helt okänd för manskapet.

Fråga: Hur lyckades man övertyga Tyskland att stöda Finlands självständighetsrörelse.

Svar: Tyskland hade ett eget intresse då man av stormaktspolitiska orsaker ville förstärka sin ställning i Rysslands näromgivning.

Fråga: Stämmer det att jägarna ville strida som en enhetlig enhet, men detta kullkastades av arméledningen.

Svar: Ja det stämmer. En stor del av jägarna hade befordrats till officerare eller underofficerare, varmed arméledningen ansåg att jägarna skulle göra större nytta som ledare för olika truppförband.

Fråga: Inom jägarrörelsen fanns det personer från alla samhällsskikt. Hur påverkade samhällsomställningen i Ryssland stämningarna bland jägarna.

Svar: En del av jägarna kunde inte tänka sig att strida på den vita sidan. Av dessa avvek många redan i Tyskland. Huruvida det fanns personer som i Finland deserterade till den röda sidan, kunde föredragshållaren inte svara på.

Fråga: Hur många jägare stupade då de under sin skolningstid stred för Tyskland.

Svar: Det rör sig om mellan hundra och tvåhundra personer.

Fråga: Hurudant var Herman Gummerus förhållande till jägarrörelsen.

Svar: Han var med om att grunda en motståndsrörelse redan 1903 och arbetade sedan mycket aktivt för jägarrörelsen, men på distans och mera som bakgrundsfigur eftersom han var efterlyst i Finland på grund av de tidningsartiklar som han skrivit. Han var antagligen inte speciellt känd bland jägarna, men då man i Tyskland firade 20-års-minnet av jägarnas landstigning i Finland var Gummerus den enda civila deltagaren.

Fråga: Hur länge hade kriget fortsatt om inte jägarna hade kommit till de vitas undsättning.

Svar: Det är omöjligt att säga, men däremot kan sägas att det redan fanns beredskap för Tyskland att intervensera. Freden i Brest-Litovsk, mellan Ryssland och Tyskland, slöts 3.3.1918. Redan 5.3.1918 landsteg tyskarna på Åland och på Hangöudd 3.4.1918.

Fråga: Inom studentorganisationerna var aktivism för självständighet vanlig. Hamnade många studenter i svårigheter.

Svar: Många reste över till Sverige för att undgå repressalier, bla. Kai Donner, dvs. Jörn Donners far.

Fråga: Kunde utbildningen i Tyskland hemlighållas.

Svar: Till en början maskerades utbildningen som scoututbildning.

Fråga: När blev det "hett om öronen" för studentledarna på Ostrobothnia?

Svar: Troligtvis redan 1915. Man förde visserligen inte protokoll på sina möten. Men ryktet spred sig. Det var änså väldigt få studentledare som blev fast. Många flydde till Stockholm (bl.a. Donner)

Fråga: Bland de ca. 2000 personer som kom hem var bildningsnivån överlag relativt hög. Men hur var det med de soldater som återvände. Hur utnyttjades deras kunskap?

Svar: En stor del blev underofficerare/officerare. En del vägrade resa och stannade i Tyskland. Sedan fanns det flera fall av disciplinsproblem som betydde att de satt i arrest.

Fråga: Fanns det personer som hade erfarenheter av rysk utbildning i jägarrörelsen?

Svar: Det förekom nog fall där man frivilligt gått i rysk tjänst.